

เวียดนาม : การค้ามนุษย์ข้ามชาติกับสลอแกน “เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น”

โดย ทา ตูเกียง*

บั๊กเกียง,เวียดนาม -- รั้น ธิดิวมาจากครอบครัวชาวนาในจังหวัดทางเหนือที่อยู่ห่างจากเมืองหลวงฮานอยออกไปราว 50 กิโลเมตร เธอเป็นวัยรุ่นจากชนบทของเวียดนามที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีฝีมือคล่ำ

หญิงสาววัย 16 เป็นคนเฉลียวฉลาดและเชื่อมั่นในตัวเอง แต่มักมีท่าทีขวยเขินเมื่อต้องพบปะกับผู้คนแปลกหน้าต่างถิ่น

ทว่าเมื่อสามปีที่แล้วเธอเปลี่ยนไปมาก ฝ่ายผมและซุบซิบขณะกำลังพักผ่อนจากคืนวันอันสิ้นหวังเมื่อเข้าไปอยู่ในประเทศจีน ดินแดนแปลกถิ่น หลังจากตกเป็นเหยื่อของกลุ่มนักค้ามนุษย์

วันหนึ่งเมื่อปี 1999 น้ำของเธอช่วยให้หญิงสาวออกไปมีชีวิตใหม่นอกพื้นที่ชนบทโดยหางานให้เธอทำที่ร้านค้าแห่งหนึ่งในอำเภอไวไซ ของจังหวัดกลางเซิน ทางตะวันออกเฉียงเหนือประชิดชายแดนจีน

ด้วยความกระหายที่จะได้เผชิญโลกใหม่นอกหมู่บ้าน ดิวเดินทางจากบ้านมาแม่ทั้งพ่อและแม่ของเธอจะออกปากคัดค้าน

ดิวถูกลวงไปขายถึง 3 ครั้ง สองครั้งแรกเธอถูกขายให้กับเจ้าของช่อง และครั้งล่าสุดก็ถูกขายต่อไปอยู่ในครอบครัวชาวจีนที่นามมิง ดินแดนใต้สุดในมณฑลยูนนานของจีน แต่ต่อมาเธอก็หนีจากคนเหล่านั้นมาได้

“เพราะกลัวว่าจะถูกบังคับให้เป็น โสเภณี ฉันเลยตัดสินใจหนีออกมา” ดิวเล่าด้วยน้ำตานองหน้าถึงเหตุการณ์ตอนที่เธอพยายามหลบหนีเจ้าของช่อง แต่ถูกจับได้และถูกทุบตี

ประสบการณ์ชีวิตอันสาหัสของหญิงสาวเริ่มต้นขึ้นเมื่อญาติของเธอนำเธอไปขายให้กับเจ้าของช่อง แทนที่จะพาไปทำงานที่เมืองชายแดนทันตันห์ซึ่งประชิดอยู่กับเมืองปิงเซียงในภูมิภาคกวางสีของจีน

ต่อมาเจ้าของช่องรายแรกขายเธอต่อให้กับเจ้าของช่องอีกรายหนึ่ง และรายนี้้นำตัวหญิงสาวข้ามชายแดนไปขายให้กับครอบครัวคนจีนที่นามมิง

คืนที่ดิวถูกนำตัวไปยังครอบครัวดังกล่าว “ฉันป็นข้ามประตูสูงแล้วตกลงมาจนขาซ้ายเป็นแผลฟกช้ำ และต้องซ่อนตัวทุกครั้งที่ได้ยินเสียงรถผ่านมาเพราะกลัวว่าจะถูกจับตัวกลับไป” เธอกล่าว

วันต่อมา หญิงสาวชาวจีนสองคนที่เธอ ไปพบได้นำตัวดิวไปยังสถานีตำรวจ จากนั้นเจ้าหน้าที่ของจีนที่ชายแดนประสานงานกับเจ้าหน้าที่เวียดนามเพื่อนำตัวหญิงสาวกลับบ้าน และแล้วความล้มเหลวในช่วงหนึ่งเดือนของเธอก็ยุติลง

เหงียน ธิไม วัย 40 ปีหญิงสาวอีกรายก็ถูกล่อลวงว่าเธอจะได้งานที่เมืองชายแดนจีนเช่นกัน

ตอนนั้น เพื่อนของ ไม่สัญญาว่าเธอจะไ้งานที่มีเงินเดือนถึง 600,000 ต่อ (ราว 1,720 บาท) ที่เมืองชายแดนทางเหนือ เธอจึงยอมจากบ้านมา “งานนี้เป็นความฝันอันงดงามสำหรับหญิงชนบทอย่างฉัน” ไม่ซึ่งมาจากบักเกียงกล่าว

ไม่ซึ่งต้องดิ้นรนเพื่อเลี้ยงดูลูกน้อยวัย 3 ขวบที่สามีทิ้งไว้ก่อนจากไป ต้องทำงานหนักอยู่ในท้องถิ่นแต่ก็ยังไม่อาจสนองความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตได้

เธอเล่าว่าระหว่างการเดินทางไปยังเมืองชายแดน ชายผู้หนึ่งส่งผ้าเช็ดตัวที่เปียกน้ำให้และบอกให้เธอเช็ดหน้า “หลังจากนั้นฉันจำอะไรไม่ได้เพราะผ้าผืนนั้นชุบน้ำด้วยยาเสพติด ฉันตื่นขึ้นมาอีกครั้งนั้นได้ยินเสียงคนคุยกันด้วยภาษาแปลกๆ ที่ฟังไม่เข้าใจ” เธอกล่าว

“ท้ายที่สุด ฉันรู้ว่าตัวเองถูกขายให้กับชายชาวจีนเพื่อให้แต่งงานเชิงบังคับ” ไม่กล่าว นั้นเป็นเหตุให้ต่อมาเธอต้องใช้ชีวิตอยู่ในมณฑลกว๋างสีของจีนเป็นเวลาถึง 11 ปี

แม้วัยจะต่างกัน แต่ดิ่วและไม่มืออย่างหนึ่งที่เหมือนกันคือทั้งสองกำลังแสวงหาชีวิตใหม่ ว่าจะไปแล้ว ผู้ที่เสี่ยงต่อการถูกลักพาตัวทั้งหลายไม่เพียงเป็นวัยรุ่นเท่านั้น แต่รวมทั้งหญิงมีอายุที่กำลังมองหางานและชีวิตที่ดีกว่า

ดิ่วและไม่เป็นเพียงสองในจำนวนหญิงเวียดนามจำนวนมากที่ถูกขายข้ามชายแดน ไปเป็นหญิงบริการทางเพศหรือเป็นภรรยาของชายชาวจีน ประเทศซึ่งนโยบายที่กำหนดให้มีบุตรได้คนเดียวส่งผลทำให้ชายชาวจีนไม่อาจหาคู่แต่งงานในพื้นที่ของตัวเองได้

เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2002 มีสตรีเวียดนามราว 10,400 คนถูกนักลักพามนุษย์ขายเข้าไปยังประเทศจีน จากข้อมูลของกรมตำรวจเวียดนาม

นอกจากนี้ สตรีอีก 10,000 คน อายุระหว่าง 18-40 ปี ถูกล่อลวงไปยังกัมพูชา ประเทศไทย สิงคโปร์ ฮองกง มาเก๊า หรือกระทั่งสหรัฐฯ การลักพาตัวที่เพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการควบคุมอย่างหละหลวมที่ชายแดนซึ่งกำลังกลายเป็นชายแดนเปิดมากขึ้น นอกจากนั้นเศรษฐกิจแบบการตลาดคือตัวที่เร่งให้เกิดความเลวร้ายทางสังคม อย่างเช่นการลักพามนุษย์

ดิ่วโชคดีที่หนีมาได้ก่อนจะถูกนำไปบริการลูกค้า แต่หญิงสาวอีกจำนวนมากที่อยู่ในประเทศจีนไม่สามารถจะกลับมาหาครอบครัวได้

หลังจากใช้ชีวิต 11 ปีอยู่ในจีน ไม่ย้อนกลับมายังบักเกียงเมื่อต้นปีที่ผ่านมา “ยังถือว่าโชคดีที่สามีชาวจีนของฉันเป็นชานาขายกจนแต่ใจดี เขาเห็นอกเห็นใจต่อชะตากรรมของฉัน สุดท้ายจึงให้เงินฉันมาก่อนหนึ่งและบอกให้ฉันเดินทางกลับบ้านอย่างที่ต้องการ” ไม่เล่า

และเช่นเดียวกับผู้รอดกลับมารายอื่นๆ ไม่และดิ่วพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะใช้เวลาที่เหลือเมื่อกลับไปบ้าน

หลังจากกลับไปยังหมู่บ้านของตัวเอง ดิ่วพบว่าพ่อและแม่แยกทางกัน เพราะฝ่ายพ่อคิดว่าแม่ขายลูกสาวให้กับผู้ลักพาตัว

ในการทำงานเดียวกัน การคืนกลับสู่ครอบครัวของไมก็มีปัญหา เมื่อเธอเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุตรชายที่ถูกทอดทิ้งไว้ “ฉันรู้สึกเศร้าใจมากที่ลูกชายไม่ได้เรียนหนังสือ” เธอกล่าวและว่าเขาไม่สามารถไปโรงเรียนได้เพราะไม่มีแม่คอยดูแล

“ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้กลับมาที่จะเอาชนะปัญหาอันซับซ้อนของตัวเอง” เหวียน ธิบัค รองประธานสหภาพสตรีแห่งบักเกียงกล่าว และว่าหญิงเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือจากชุมชนโดยรวม รวมทั้งจากหน่วยงานสาขาในท้องถิ่นของสหภาพสตรีแห่งเวียดนาม (VWU)

เมื่อเดือนพฤษภาคม ทางสหภาพได้ออกไปสืบหาข้อเท็จจริงที่จังหวัดชายแดนภาคเหนือที่ประชิดกับจีนเพื่อหาทางจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดน

รัฐบาลเวียดนามและหน่วยงานบริการในท้องถิ่นมีโครงการที่จะช่วยเหลือผู้กลับมาโดยวิธีหางานหรือปล่อยเงินกูดอกเบี้ยต่ำเพื่อให้คนเหล่านี้ไปทำธุรกิจขนาดเล็ก

นอกจากนี้ยังให้การศึกษาแก่สตรีและเด็ก โดยเฉพาะในเขตชนบทเกี่ยวกับการเลี้ยงต่อการถูกลักพาตัว

VWU ยังเปิดหลักสูตรฝึกอบรมขึ้นในบักเกียงเพื่อการต่อต้านการลักพาตัวตามโครงการของสหประชาชาติว่าด้วยการลักพาตัวสตรีและเด็กในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

การร่วมมือระหว่างองค์กรที่บังคับใช้กฎหมายต่างๆก็เป็นความจำเป็นเนื่องจากการลักพาตัวมีความซับซ้อนมากขึ้น

เมื่อปี 2000 เกิดคดีลักพาตัว 213 คดี มีผู้เกี่ยวข้อง 351 คนถูกนำขึ้นฟ้องร้องต่อศาล ทั้งนี้ จากตัวเลขของทางการ จำนวนคดีดังกล่าวลดลงเป็น 256 คดี และมีผู้เกี่ยวข้อง 438 คนในปี 2001

* (ทา ตูเกียงเป็นผู้สื่อข่าวประจำ ‘เวียดนามนิวส์’ ในฮานอย ซึ่งเขียนบทความให้กับโครงการ 'Our Mekong: A Vision amid Globalisation' ภายใต้ความร่วมมือระหว่างไอพีเอสกับมูลนิธิรีอ็อกกีเฟลเลอร์)